

Hyte – ohjelma

*Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Pohjois-Karjalassa
– Strategiset painopisteet vuosille 2025-2028*

Lisätietoja hyte-ohjelmasta: Mari Nupponen, mari.nupponen@pohjois-karjala.fi

Regional Council of
NORTH KARELIA

Ohjelman sisältö:

Ohjelman virallinen nimi:

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Pohjois-Karjalassa
– Strategiset painopisteet vuosille 2025-2028

1. Johdanto
2. Lyhyesti
3. Pohjoiskarjalaisen hyvinvoinnin tilannekuva
4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Pohjois-Karjalassa
5. Hyvinvoinnin painopisteet, tavoitteet ja mittarit
6. Toimeenpano
7. Arviointi

Tilannekuva

- Yleiskatsauksessa käsitellään esim.
 - väestön
 - asuminen
 - koulutus
 - työllisyys
- Painopistealueittain käsitellään pääsääntöisesti
 - Valittujen indikaattorien käytössä olevat tiedot (lähtötilanne)
 - Lisäksi **yleistä tietoa**, jota ei indikaattorien osalta seurata
 - Oikealla esimerkki teksti missä väreillä tätä havainnoitu

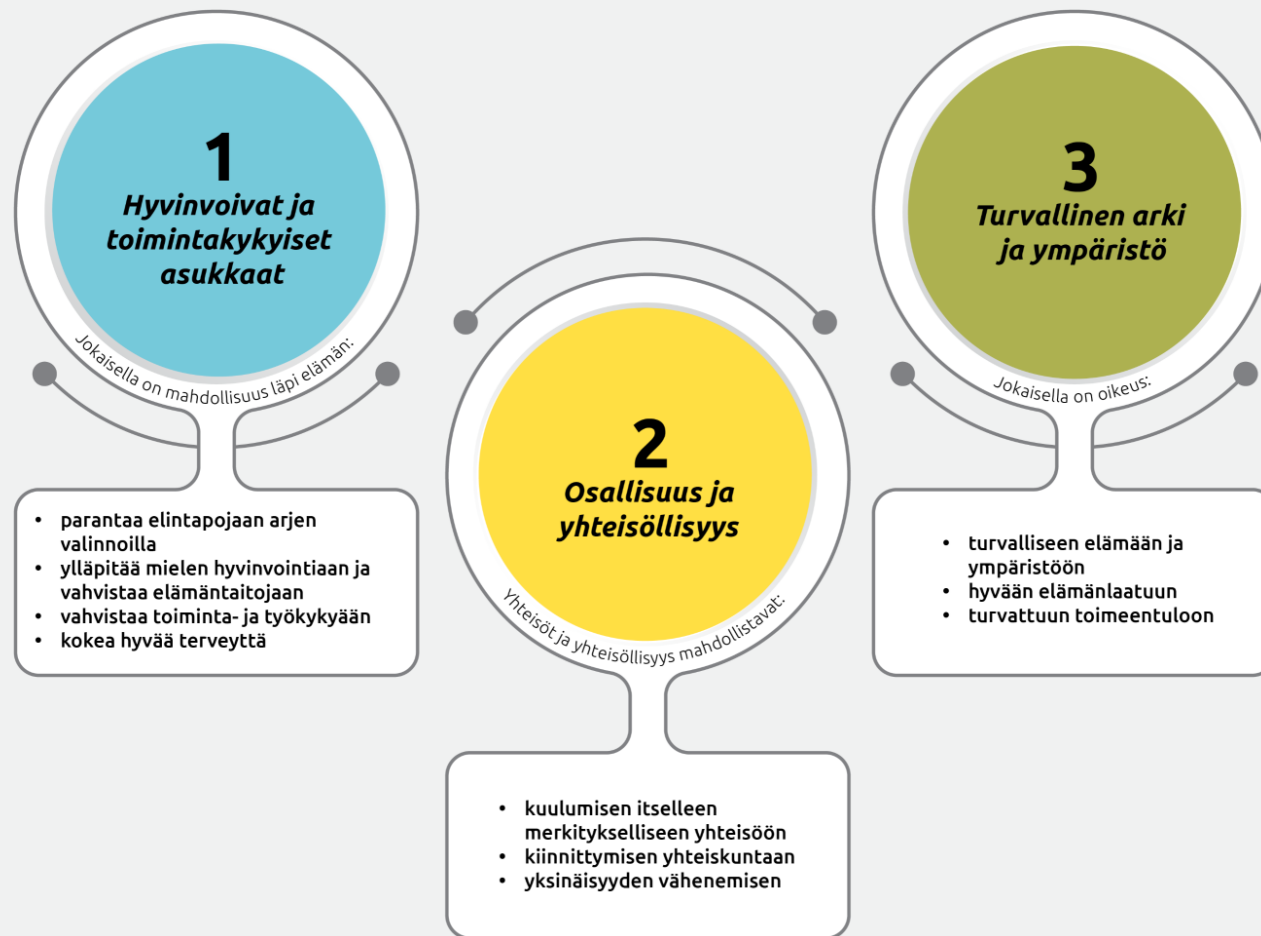
Yksilön toimintakykyä ja elämänlaatua heikentävä **ylipaino ja lihavuus** on yleistynyt. Pohjoiskarjalaisista aikuisista noin joka viides on lihava (ISO-BMI ≥ 30 kg/m²). Lihavuuden yleisyys 13–16-vuotiailla nuorilla on myös kasvanut muuta maata nopeammin. Lihavuus lisää monien sairauksien riskiä. Alakoulu-ikäisistä 25,3 % ja 13–16-vuotiaista hieman yli 26,5 % on ylipainoisia (ISO-BMI ≥ 25 kg/m²).

Liikkumisen suhteen, yli puolet pohjoiskarjalaisista ei liiku viikoittain säännöllisesti terveysliikuntasuosituksen mukaisesti ja hieman alle viidennes ilmoittaa **nukkuvansa** riittämättömästi.

Painopisteet

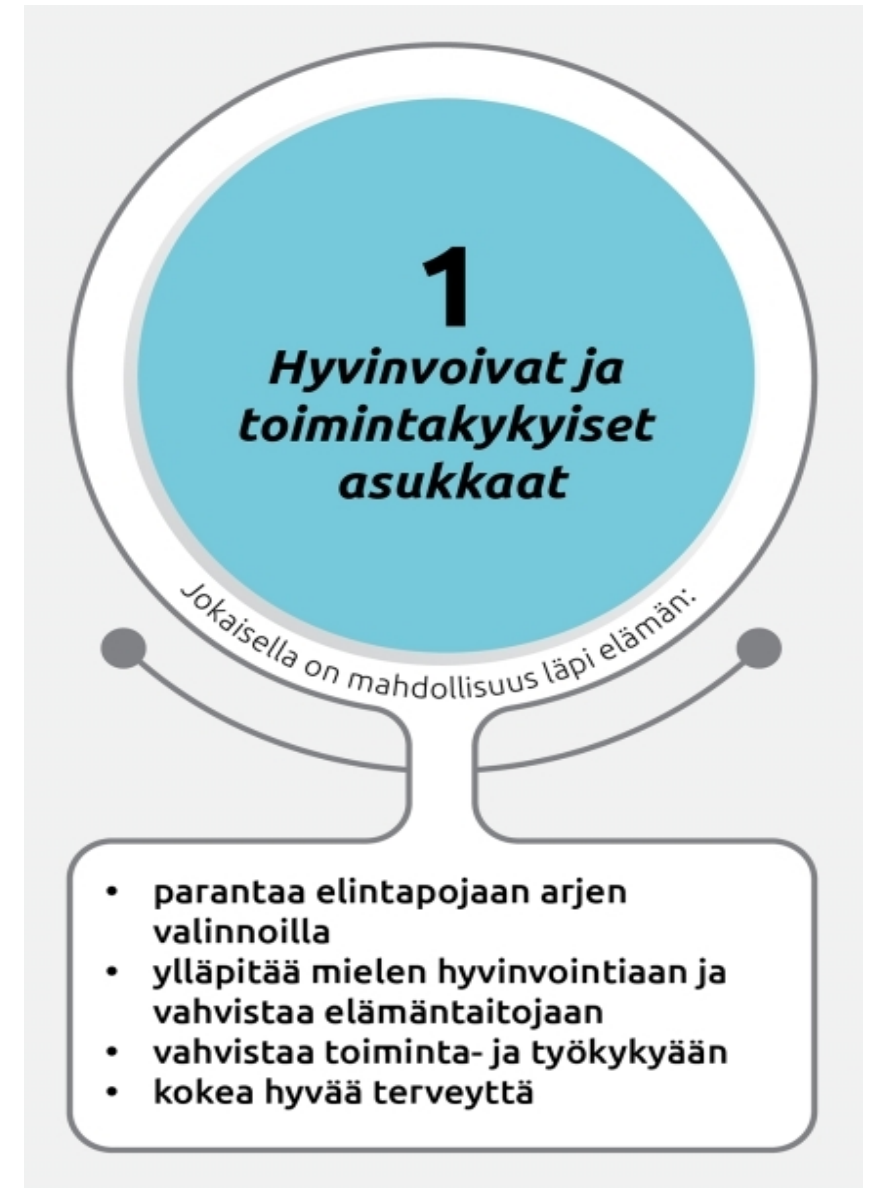
- Kolme painopistettä
- Yleiskuvaus painopisteen sisällöstä
- Esimerkit toimenpiteistä
- Vähimmäistietosisällön mukaiset indikaattorit – vain osio hyvinvoinnin tila

Pohjois-Karjalan hyte-ohjelma

Painopiste 1.

- Lähtökohtana on asukkaiden mahdollisuus tehdä itseään koskevia terveyttä edistäviä päätöksiä
 - Ravinto, liikunta, kulttuuritoiminta, päihteettömyys, mielenterveyden ylläpito
- sekä kuinka hänen ratkaisujensa tekomahdollisuuksia tuetaan hyte toimijoiden suunnittelu-, päätöksenteko- ja toimeenpanorakenteissa.
- Edellytyksenä on:
 - saatavilla tietoa päätöksen teon pohjaksi
 - palvelujen olemassaolo ja löydettävyys,
 - tiedonsaanti palveluista sekä
 - niihin pääsy

Painopiste 2.

- Lähtökohtana on asukkaiden merkityksellisyyden kokemuksen sekä alueen pitovoiman edistäminen.
- Tavoitteena on ehkäistä ja vähentää asukkaiden yksinäisyyden kokemusta sekä tukea heidän vaikutusmahdollisuuksiaan.
- Osallisuuden edistämässä järjestötoimijoiden merkitys on keskeistä.
- Suunniteltaessa hyte-palveluita käyttäjien osallistaminen sekä monialaisten yhteistyörakenteiden kehittäminen palveluiden toteutuksessa on tärkeää.

Painopiste 3.

- Lähtökohtana on, että maakunta on kaikille ja kaikenikäisillä hyvä ja turvallinen paikka asua ja elää. Sen edistämistä toteutetaan asumisen, ympäristön, liikunta-, kulttuuri- ja muiden palvelujen sekä liikenneyhteyksien suunnittelussa ja toteuttamisessa.
- Turvallisuudentunnetta edistetään konkreettisin toimenpitein erilaisissa toimintaympäristöissä kuten kouluissa, työpaikoilla, harrastustoiminnassa, palveluissa ja kotona.
- Turvataan edellytykset turvattuun toimeentuloon ja huolenpitoon kaikissa elämäntilanteissa. Työelämän ulkopuolella olevia henkilöiden paluuta ja siirtymistä työelämään tuetaan kuntoutus- ja työllisyyspalveluiden avulla

Toimeenpano

- Jokainen organisaatio omassa toiminnassaan huomioiden hyten laaja-alaisuuden / läpileikkaavuuden
 - Tarkoitus ja toive, että painopisteet ovat yhteiset.
 - Toimenpiteet ja toteutus toimijälähtöisiä eli painopisteiden yhteydessä olevat esimerkit eivät ole sellaisia, mitä pitäisi käyttää. Jokainen toimija päättää itse omansa.
- Kunnat ja hyvinvointialue kuvaavat palvelunsa Palvelutietovarantoon (PTV) ja ylläpitävät niitä

Painopiste	Tavoitteet	Kunnan toimenpiteet toimialoittain			
		Opetus- /sivistystoimi	Tekninen	Vapaa-aika	Hallinto
Hyvinvoivat ja toimintakykyiset asukkaat	Elintapojen parantaminen arjen valinnoilla				
	Mielen hyvinvoinnin ylläpito ja vahvistaa elämäntaitojaan				
	Toiminta- ja työkyvyn vahvistaminen				
	Hyvän terveyden kokeminen				
Osallisuus ja yhteisöllisyys	Kuuluminen itselleen merkitykselliseen yhteisöön				
	Kiinnittyminen yhteiskuntaa				
	Yksinäisyyden väheneminen				
Turvallinen arki ja ympäristö	Turvallinen elämä ja ympäristö				
	Hyvä elämän laatu				
	Riittävä taloudellinen turva				

Arviointi

- Toimijan tekemä seuranta ja arviointi
- Maakunnallinen seuranta ja arviointi
 - Maakuntaliiton hyvinvointiryhmä -> nimi vaihtuu myöhemmin Pohjois-Karjalan hyvinvoinnin kumppanuusryhmä
 - Hyte foorumit ja uutiskirje 2 kertaa vuodessa

Ohjelmaa ovat käsitelleet mm. seuraavat tahot

- Hyte-koordinaattorien kokouksissa 1.12, 21.3
 - Siun soten hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen ohry 11.12
 - Siun soten Hyte-lautakunta 20.12.
 - Maakuntaliiton POKAT hyvinvointiryhmä 20.12
 - Hyvinvointialueen lapsi- ja perheasiain neuvosto 17.1.
 - Hyvinvointialueen vanhusneuvosto 16.1.
 - Hyvinvointialueen vammaisneuvosto 18.1.
 - Hyvinvointialueen nuorisovaltuusto 23.1,
 - Kumppanuuspöytä 23.1.
 - Kansanterveyden keskuksen verkostoryhmissä: Ravitsemustyöryhmä 26.1., EPT-työryhmä 31.1., Liikuntatyöryhmä 9.2.
 - Elintapaverkoston kokous 6.2.
 - Järjestöasiain neuvottelukunta Jane 6.2.
 - Hyte-foorumi kuntien ja hyvinvointialueen päättäjille 26.3.
-
- Kunnissa tapahtuneesta käsittelystä käynnissä kysely
 - Ohjelman valmisteluryhmässä oli kuntien, hyvinvointialueen ja järjestötoimijoiden edustajia